

BESTANDSPLAN

2024 – 2026

FORVALTNINGSOMRÅDE 4211 GJERSTAD VILTLAG ELG

Utarbeidet av : Gjerstad Viltlag

Innholdsfortegnelse

- 1. BESTANDSPLANEN AVGRENSING OG STØRRELSE**
- 2. PLANPERIODE**
- 3. FORUTSETNINGER / BESTANDSUTVIKLING**
- 4. MÅL OG MÅLOPPNÅELSE 2021 – 2023**
- 5. MÅLSETTING FOR PLANPERIODEN 2024-2026**
- 6. PLANLAGT UTTAK I PERIODEN**
- 7. RAPPORTERING OG KONTROLL**
- 8. BEITEFORBEDRENDE TILTAK**
- 9. FULLMAKT**

1. Bestandsplanen avgrensning og størrelse

Bestandsplanområde omfatter områder i fire kommuner.

Gjerstad kommune	: Hele kommunen inkl vei, vann og bebyggelse	Ca 323.000 daa
Risør kommune	: Homme/Vormli	Ca 11.700 daa
Nissedal kommune	: Statsskog sitt areal	Ca 37.600 daa
	: Statsskog (Ljosvassteigen)	Ca 8.100 daa
Drangedal kommune	: Statsskog Brødsjø	Ca 31.200 daa

Til sammen utgjør dette et areal på cirka 412 000 daa totalt.

Planen fra 2021-2023 opererer med 390.472 daa som gjeldene storvaldarealer, de blir også benyttet for 2024-2026 planperiode.

Område organiseres som ett forvaltningsområde under Gjerstad Viltlag.

Gjerstad villtag er delt opp i 10 storvald som geografisk er i samme områder. Hvert storvald er deretter delt inn i flere jaktfelt(jaktlag). Totalt har Gjerstad Villtag 29 jaktfelt.

Viltlaget holder på å oppdatere kart og arealer, men det klarer man ikke å oppdatere før denne planperioden skal sendes inn til godkjenning. Gjeldende arealer som benyttes er derfor likt til forrige periode

Gjerstad villtag tildeler på Storvaldsnivå. Storvald fordeler deretter seg imellom.

Storvald	Jaktlag	Areal
Sørvestsiden (35141 daa)	Brokeland og Gryting	
	Homme/Vormli	
	Ytre Haugen	
	Skorstøl	
Fone/Byholt/Haugeto (20991 daa)	Fone/Byholt/Haugeto	
Ulltveit/Mesel/Landsverk (19060 daa)	Mesel/Landsverk	
	Ulltveit	
Aasbø-Haugen/Løyte-Vestøl (36499 daa)	Vestøl	
	Løyte Haugen	
	Aasbø	
Nordøstsida (86563 daa)	Lunden/Myra	
	Trydal	
	Vevstad	
	Eskeland Ausland	
	Storefjell - Statskog	
	Vølande - Statskog	
Gunnustad (2100 daa)	Gunnustad	
Østsida (19171 daa)	Trollelva (Apland Kveim)	
	Vik	
	Mo	
Sunde/Tveit/Østerholt (14219 daa)	Sunde/Tveit	
	Østerholdt	
Holte/Rød/Eikeland (21020 daa)	Holte/Rød/Eikeland	
Statskog (Totalt 135708 daa)	Ljosvassteigen	
	Løytesdalen	
	Markheia	
	Markset	
	Risfjell	
	Uvdalen	

2. Planperiode

Basert på tilbakemeldinger fra grunneiere og kommuner rundt oss velger vi å ha en planperiode på 3 år. Da har vi også muligheter for å koordinere og samarbeide mere på tvers av kommunegrenser.

Ny planperiode blir da fra 2024 til 2026.

Det har blitt tatt initiativ fra våre nabokommuner i sør for samtaler og meningsutvekslinger i en årlig samling. Det har vært avholdt 2 møter i foregående periode der Gjerstad Viltlag har vært representert. Vi oppfatter det som en svært nyttige og en viktig samarbeidsarena, vi stiller oss positive til å fortsette å bidra for at de årlige møtene skal fortsette fremover. Ett større samarbeidsområde der vi sammen med våre nabokommuner jobber mot et felles mål ser vi på som en styrke.

3. Forutsetninger / Bestandsutvikling

Gjerstad viltlag fikk 6 skriftlige tilbakemeldinger fra jaktområder, før utarbeidelse av ny bestandsplan for 2024-2026.

Det spriker litt i tilbakemeldinger, men i grove flertallstrekk er følgende ønsker:

- Bedre kondisjon på bestanden.
- Innføre skrapdyrkvote for å stimulere til uttak av dyr med lav avelsverdi.
- Spare gode avlsdyr, (Store okser, store hodyr og hodyr med kalv(er))
- Bedre ku/okse andel
- Innhente aldersregistrering ved hjelp av tannsnitt for voksne dyr (ikke ungdyr og kalv der det stadfestes ved å se på tenner)

Elgbestanden i Gjerstad er nogen lunde stabilisert, men kondisjonen på dyrene er lav og fallende. Vekter på skutte dyr er blant de laveste i landet.

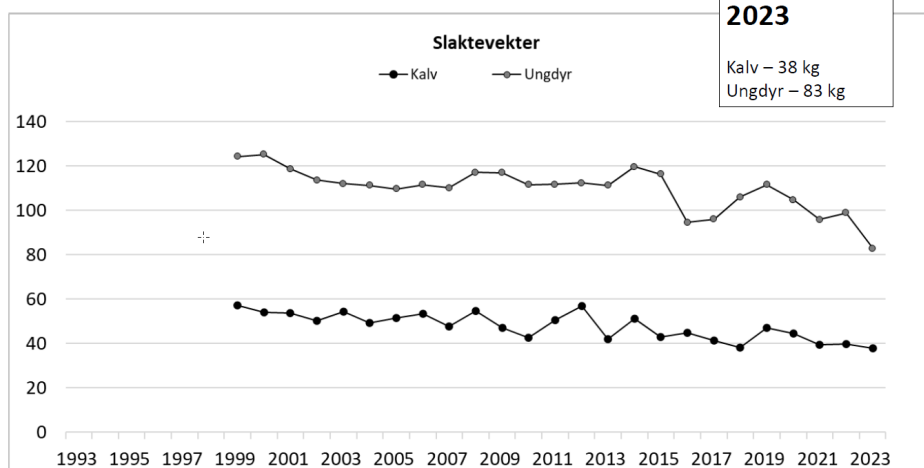
Kondisjonen på elg har hatt en fallende tendens helt siden 90 tallet.

Som for resten av Agder opplever også Gjerstad høy kalvedød og kalveraten er lav. Tvillingraten er også svært lav.

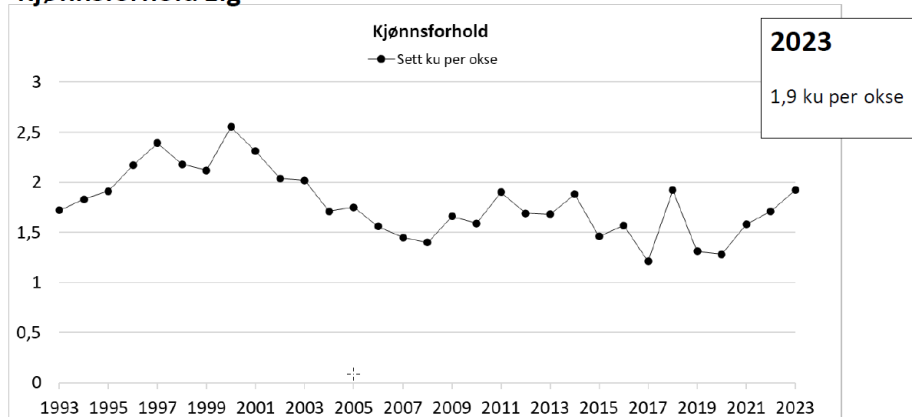
Gjerstad Viltlag synes utviklingen er svært bekymringsfull og ønsker å forsøke å ta grep for å stoppe denne utviklingen.

Denne snuoperasjonen er nok et tidkrevende prosjekt som må gå over flere år og flere planperioder, men tilbakemeldinger fra møter og høringsrunden er at dette er ønskelig fra grunneiere.

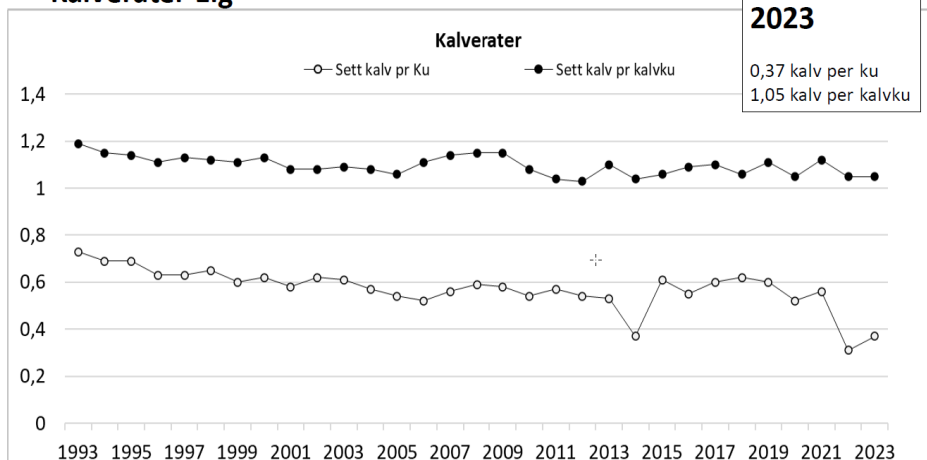
Slakteveakter Elg

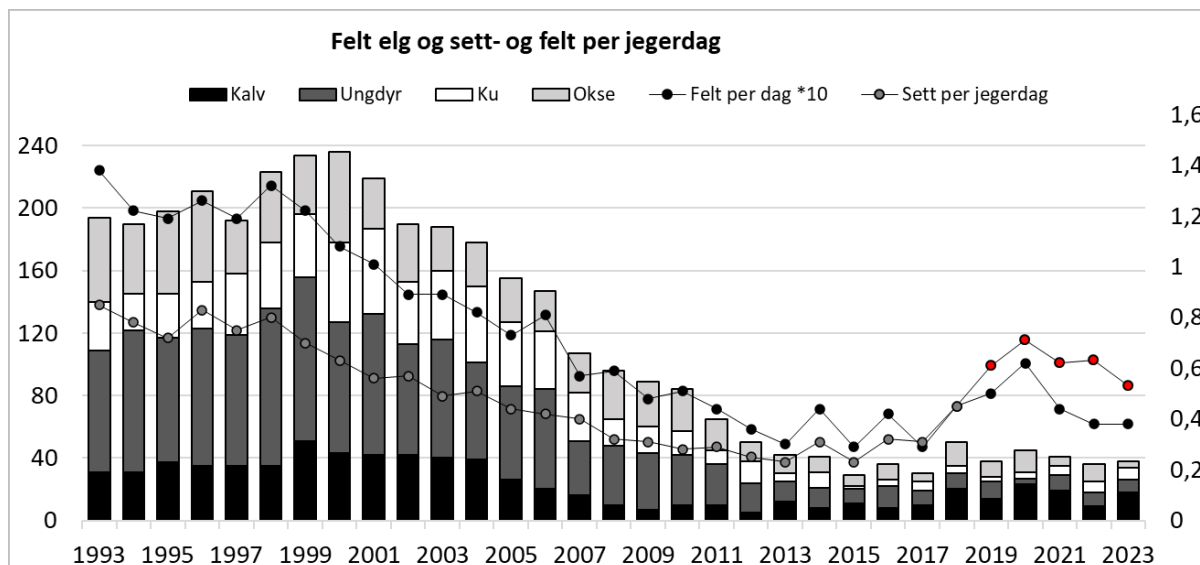

Kjønnssforhold Elg

Kalverater Elg

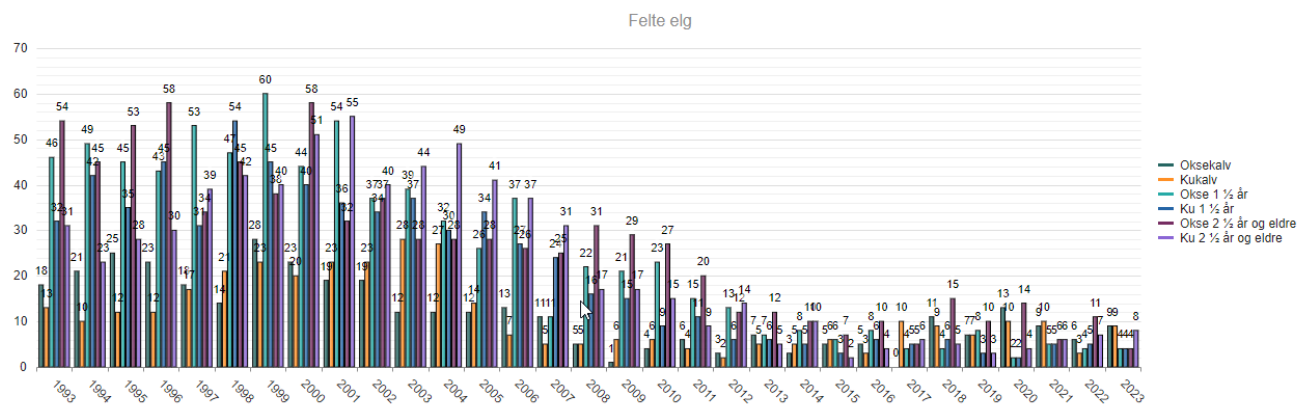

Felte elg

Velg visning Tabell Graf

JPG

Slik leser du tabellen/grafen

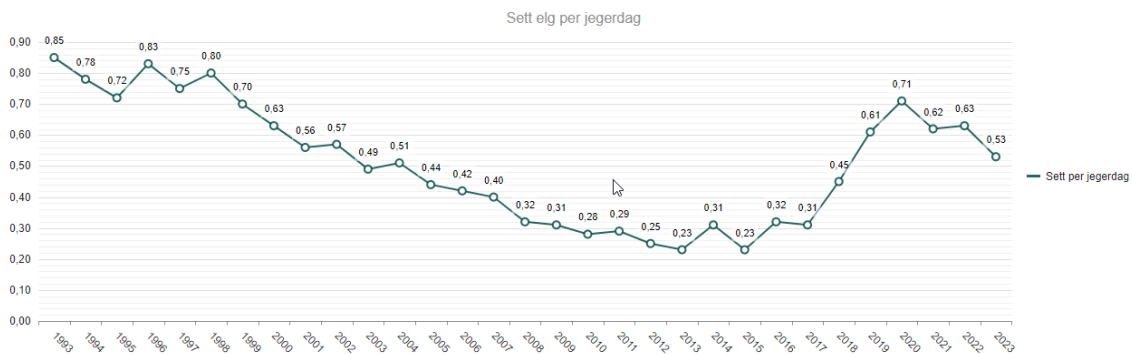
Tallene viser hvor mange dyr som er felt i ulike kjønns- og alderskategorier. Disse fellingene er rapportert på jaktfeltnivå, og antallet kan avvike fra antall felte elg i Hjorteviltregisteret sin "jaktstatistikk" og SSB sin jaktstatistikk, som er det offisielle antall felte elg som valdansvarlig har rapportert for valdet.

[Les mer om statistikk og hvordan den kan brukes \(åpnes i ny fane\)](#)

Sett elg per jegerdag

Velg visning Tabell Graf

JPG

Grafen sett elg pr jegerdag, som viser oppgang i tre år fra 2018 til 2020 kan ha noe med at det ble innført ny metodikk for registrering av sett dyr i "sett og skutt" der sikre gjenobservasjoner ikke lenger skulle hensyntas.

Dvs alle jegere som så elg skal registrere dette selv om man er sikker på at det er samme dyr.

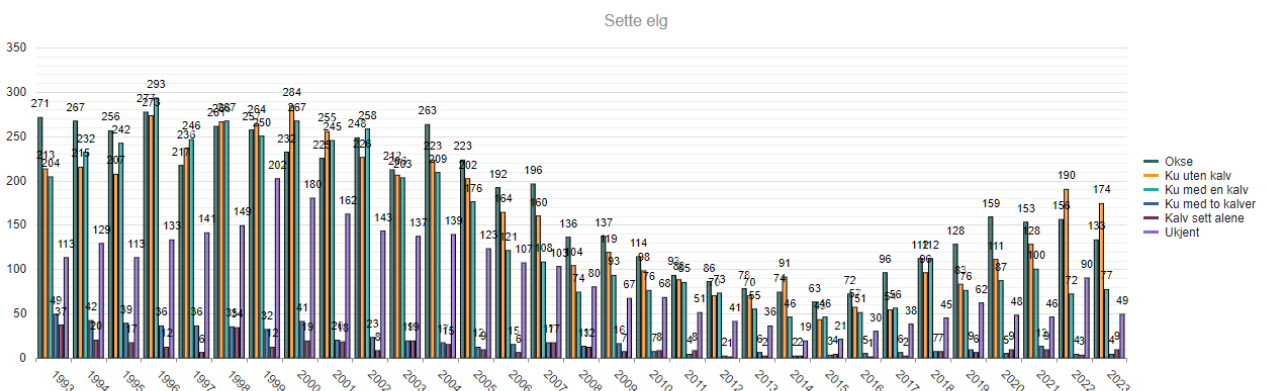
Felt elg grafen viser ganske stabil avskyting i samme tidsrom.

Statistikk faktorer skal ta hensyn til dette.

Sette elg

Velg visning Tabell Graf

JPG

Slik leser du tabellen/grafen

Tallene viser hvor mange elg som jegere har observert under elgjakt. Observasjonene er delt opp i ulike kjønns- og alderskategorier og brukes for å regne ut ulike indekser. Merk at totalt antall sette elg ikke er det samme som hvor mange elg som finnes i Norge.

Grafen viser en stigende trend på kyr uten kalver, en fallende tendens på okser og ku med kalv. Grafen viser også en svært lav tvillingrate

Gjerstad Viltlag ønsket primært å øke kondisjon på vår elgstamme. Da håper vi at vi på sikt, kan å få stabilisert en produktiv og sunnere stamme som gjør at vi kan nå målet på et uttak av 100 elg pr/år.

En vil videre søke å ha en forvaltning basert på produksjonsgrunnlaget i området. Det er vår oppfatning at elgbestanden i området er ganske stasjonær, noe også merkingsprosjektet viste.

For øvrige forutsetninger vises til:

- Hjorteviltregisteret. <http://www.hjorteviltregisteret.no/> Der mye av statistikken er hentet ifra.
- Forskrift om jakt på elg, rådyr, hjort og bever, Gjerstad kommune, Aust-Agder ○ <https://lovdata.no/dokument/MV/forskrift/2010-09-23-1927>

4. Mål og måloppnåelse for 2020-2023

Gjerstad villtag er delt opp i 10 storvald som geografisk er i samme områder. Fellingstatistikk iht tab.

TILDELING Planperiode 2020-2023						
	Areal	Tildelt	Felt	da/dyr tildelt	da/dyr av felt	Fellingsprosent
Fone, Haugeto Storvald	20991	15	9	1399	2332	60 %
Holte, Eikeland Storvald	21020	12	9	1752	2336	75 %
Nordøstsida Storvald (+Statskog)	86563	43	26	2013	3329	60 %
Statskog Storvald	135708	22	22	6169	6169	100 %
Sunde, Tveit, Østerholt Storvald	14219	9	7	1580	2031	78 %
Sørvestsida Storvald	35141	24	16	1464	2196	67 %
Ulltveit, Mesel Storvald	19060	12	6	1588	3177	50 %
Østsida Storvald	19171	12	11	1598	1743	92 %
Åsbø, Løite, Haugen, Vestøl Storvald	36499	15	10	2433	3650	67 %
Gunnustad Storvald	2100	1	0	2100	#DIV/0!	0 %
SUM	390472	165	116			70 %

Forrige planperiode hadde en fellingsprosent på 70%
Det ble tildelt 165 dyr og 116 dyr ble felt se tabell

Tildelt	Antall	Skutt	Fellings%	Måloppnåelse (tildelt vs skutt)
Voksen stut	26	21	81%	Noe under
Voksen ku	26	22	85%	Noe under
1,5 år okse	40	13	33%	Lavt under
1,5 år ku	40	14	35%	Lavt under
Kalv	33	46	139%	Over
Sum	165	116	70%	Under
Kalv + 1,5år	113	72	64%	Under

I forhold til avskyttingsplanen 2021-2023, er det totalt sett for villtaget, felt dyr som er tildelt på kvote, men fellingsprosenten er relativt lav.

Den er særlig lav på 1,5 år elg. Legger man til kalvene (som det er skutt flere av en det som er tildelt) er det fortsatt en relativt lav måloppnåelse

Uttaksprosent, alder og kjønn

Tildelt	Antall	Plan i % av 165 dyr	Felt dyr	Felt i % av 116 dyr
Voksen stut	26	16%	21	18%
Voksen ku	26	16%	22	19%
1,5 år okse	40	24%	13	11%
1,5 år ku	40	24%	14	12%
Kalv	33	20%	46	40%
Sum	165	100%	116	100%

Ser man på prosent fordeling av skutte dyr ligger uttaket litt over på voksendyr, under på ungdyr og over på kalv. Andel kalv ungdyr er på 63%

Bestand av elg basert på statistikk over, viser at vi har en noenlunde stabil elgstamme antallmessig.

Andelen kyr er økt, mens andelen okser synker, kalveandelen er også synkende. Vi har stort sett klart å holde vår målsetting fra forrige planperiode ang avskyting og bestandsantall, men det viser foreløpig ingen tegn til bedring i kondisjon.

Gjerstad viltlag har i planperioden 2021 til 2023 hatt en målsetting om at på sikt å nå 0,6 sett kalv pr ku. Trenden fra forrige 3 årsperiode går i negativ retning.

Gjennomsnitt for planperioden er 0,41. % andel kyr med kalv er også synkende.

JAKTÅR †	SETT KALV PER KU †	ANTALL JEGERDAGER †	JAKTÅR †	SETTE KYR MED KALV I PROSENT †	ANTALL JEGERDAGER †
2021	0,56	929	2021	46,89	929
2022	0,31	951	2022	28,57	951
2023	0,37	1009	2023	31,76	1009

Gjennomsnitt for årene fra 1992-2020 var tallet 0,59 og 50,6%

Gjennomsnitt for årene fra 2010-2020 var tallet 0,55 og 48,8%

Gjennomsnitt for årene fra 2015-2020 var tallet 0,58 og 51,3%

Ser man på statistikken ser man at det har skjedd store endringer i negativ retning de siste tre årene. Fra å ligge fra 0,55 til 0,58 og ned til ett nivå på 0,37 i 2023.

Frem til 2020, var situasjonen at hadde man sett 10 kuer så hadde man også sett ca 5 kalver. I årene 2022 og 2023 er det tallet nede på ca 3 kalver.

5. Målsetting for planperioden 2024-2026

Gjerstad Viltlag ønsker å forvalte elgbestanden slik at vi får en bedre kondisjon på vår elgstamme. Elgbestanden må være bærekraftig og i balanse med beitegrunnet.

Beitetaksringer i Gjerstad viser at vi opplever noe overbeiting. Det har i den senere tid vært noe økt avvirkning av skog i Gjerstad, forhåpentligvis vil det bedre mattilgang.

Gjerstad viltlag ønsker å kartlegge nøyaktig alder på voksne dyr som blir skutt. Det gjøres ved å samle inn tenner og sende dem til analyse. Det vi da ønsker å se er om vi forvalter en ung eller gammel elgstamme.

Man får da også på plass en komplett statistikk på alder og vekt.

Store kuer har høyere produksjon enn små unge dyr. Kyr må vanligvis nå en viss vekt før de kommer med kalv. Dersom vår økte ku-andel som kommer frem av sett elg statistikk er i kategori "yngre kyr", har vi kanskje et potensiale for flere kalvefødsler i de neste årene. Men da er det viktig å ha en forbedret okseandel også.

Gjerstad villlag ønsker å øke okse andelen i bestanden, vi ønsker også å stimulere til å få en høyere alder og størrelse på okser.

Forskning viser at store okser får kuene tidligere i brunst, og tidlig brunst gir tidligere fødte kalver, som igjen gjør at kalvene får en lengre vekstsesong og får økt sin vekt. Små kuer avler/produserer også som oftest små kalver.

Med store okser brunster også yngre okser mindre og de får dermed høyere vekt tidligere.

Forskning viser at det er viktig at det er mange nok ordentlig store okser i sin beste alder for å få dette til. Elgokse når sine "beste alder" først når den er ca 5-6 år.

Ved å stimulere til tidlig kalvefødsler i form av tidlig bedekking, håper vi på å oppnå at kalver som blir født tidlig på året, blir født før den verste flåttoppblomstringen skjer på sommeren. Forhåpentligvis har tidligfødte kalver fått en bedre start på livet og nådd en alder og kondisjon der de tåler flåttangrep og hjortefluer bedre.

Forskning viser at en forskyvning på bedekningstidspunkt på bare 10 dager har mye å si på utvikling av vekt. En ku går gjennomsnittlig drektig 234 dager +/-10dager. Dvs at parring i våre områder bør skje i månedsskifte september/oktober for at en kalv skal bli født i slutten av mai.

Gjerstad villlag ønsker å legge til rette for å ta ut dyr med lav avelsverdi. Vår forvaltning og avskyting vil ha dette som rettesnor ved tildeling av dyr.

Hovedmål:

- ✓ Vi ønsker en produksjonsstamme med høyere gjennomsnittsalder og vekt.
- ✓ Et langsiktig mål vil være å ha en stamme som kan gi en årlig avskyting på ca.100 elg. Vi mener dette kan være bærekraftig over tid.
- ✓ Kvaliteten på stammen bør være så god at sett kalv pr.ku i snitt bør være over 0,55.
- ✓ Forbedre Ku pr. okse andel, den bør ikke være over 1,5, Helst laver (dvs høyere tetthet med okser). Spesielt når vi er i den situasjonen som vi er i nå med lav kondisjon på elg (gjelder stort sett hele Agder).

For å nå disse målsettingene gjelder følgende:

- Spare store produksjonsdyr.
- Frede okser fra og med velutviklede 4 takker
Eksempler på velutviklet gevir

- Hovedvekten på avskytingen i voksendyrandelen legges på små og unge dyr.
- Fokus på uttak av de dårligste dyrene, la kraftige unge dyr få leve.

Det skal etter hvert års jakt avholdes et evalueringsmøte, der årets jakt oppsummeres.

6. Planlagt uttak i perioden

Kvoten tildeles i.h.t til tabeller vist under.

Viltlaget søker på 196 dyr der viltlaget holder tilbake 15 dyr i en skrapdyrklasse. Dette er en økning fra forrige periode på 31 dyr. Statskog ba om å få tildelt flere dyr for å utjevne antall dyr/daa. Statskog blir da mere likt resten av bygda. Statskog har derfor fått tildelt 16 flere dyr. Den resterende økningen på 15 dyr inngår i skrapdyr kvoten. Prosentfordeling av % alder og kjønn er også justert. Ved tildeling vil det ikke være mulig for alle lag å nå det teoretiske målet, derfor vil tildeling avvike på % andel.

I og med at fellingsprosent var lav i forrige periode håper vi derfor på at ett tilnærmet likt antall tildeling for resten av valdene gjør at lagene får en akseptabel jaktbar kvote i den nye perioden.

Type dyr	% fordeling Teoretisk	Antall Teoretisk	Antall Tildelt	% fordeling Tildelt	
Okse	13%	23,5	21	11,6%	
KU	17%	30,8	30	16,6%	
1,5 Okse	15%	27,1	25	13,8%	
1,5 Ku	25%	45,3	51	28,2%	
Kalv	30%	54,3	54	29,8%	
Sum			181		

TILDELING Planperiode 2024-2026								
	Areal	Tildelt	da/dyr tildelt	Okse	Ku	1,5 Okse	1,5 Kvige	Kalv
Fone, Haugeto Storvald	20991	15	1399	2	2	2	4	5
Holte, Eikeland Storvald	21020	12	1752	1	2	2	3	4
Nordøstsida Storvald	86563	31	2792	4	5	4	9	9
Statskog Storvald	135708	50	2714	6	8	7	13	16
Sunde, Tveit, Østerholt Storvald	14219	9	1580	1	2	1	3	2
Sørvestsida Storvald	35141	24	1464	3	4	3	6	8
Ulltveit, Mesel Storvald	19060	12	1588	1	2	2	4	3
Østsida Storvald	19171	12	1598	1	2	2	4	3
Åsbø, Løite, Haugen, Vestøl Storvald	36499	15	2433	2	3	2	4	4
Gunnustad Storvald	2100	1	2100	0	0	0	1	0
SUM	390472	181		21	30	25	51	54

Lagene henstilles til å fordele uttaket av antall elg jevnt fordelt over planperioden.

Dvs ca 50-60 dyr pr. år.

Gjerstad Viltlag henstiller lagene til å tenke på hvilke dyr dere ønsker at skal være igjen i skogen etter endt jakt.

Dette er viktig å ha med seg når man planlegger og er i en jaktutførelse der selve felling utføres.

Det er de dyrene vi har igjen etter jakt vi skal bygge vår stamme på i fremtiden.

I den situasjonen vi har nå, med dårlig kondisjon på vår stamme, må vi tenke forvaltning og ikke jaktutbytte i form av kjøtt eller trofeer.

(Nyt synet og ta med deg opplevelsen av ett møte med en elg i god kondisjon fremfor felling)

6.1 SKRAPDYR

Gjerstad Viltlag ønsker å stimulere til uttak av små og mindreverdige avlsdyr.

For å få det til innføres det vektgrenser for en egen skrapdyrkvote.

Da håper man på, at selv om man ikke har dette dyret på kvoten, allikevel har mulighet for å felle ett mindreverdig avlsdyr. Vekt og kjønn skal kontrolleres av Viltlaget.

Fjerner man mindreverdige avlsdyr som ikke produserer eller kommer til å produsere kalver, øker også mattilgangen for de gjenværende dyr.

Skrapdyrkvote settes til 15 frie dyr med følgende vektgrenser.

Type dyr	Vektgrense
Okse	120 kg
KU	110 kg
1,5 Okse	90 kg
1,5 Ku	90 kg
Kalv	45 kg

Skrapdyr felles etter "førstemann til mølla" prinsippet.

Snittvekt statistikk for periode 2021 til 2023				
Type dyr	2021	2022	2023	2021-2023
Okse	171 kg	165 kg	165 kg	166 kg
KU	140 kg	129 kg	140 kg	136 kg
1,5 Okse	106 kg	111 kg	87 kg	101 kg
1,5 Ku	86 kg	89 kg	79 kg	85 kg
Kalv han	42 kg	43 kg	43 kg	43 kg
Kalv hun	37 kg	36 kg	33 kg	35 kg

7. Rapportering og kontroll

Mindre feilskytinger på, kjønn og alder forsøkes ordnet mellom jaktlag internt i valdet.

Lagene skal fortløpende rapportere inn felte dyr til viltlaget.

Det skal foretas kjevekontroll av alle 1½-åringer, hodet skal vises. Viltlagets styre utfører denne kontrollen.

Viltlagets styre skal hvert år gå igjennom årets avskyting og vurdere behov for justeringer for tildeling til det enkelte lag.

Det vil ved feilskyting av eldre dyr i stedet for 1½-åringer eller feil skrapdyrvurdering, kunne tildeles høyere kalvandel til det enkelte lag ved senere års jakt.

8. Beiteforbedrende tiltak

Det er ønskelig at skogeierne i valdet benytter følgende biotopforbedrende tiltak:
Ikke rydde vekk kvalitetsbeite for elg. Dette er spesielt mindre trær og busker av rogn, vier, selje og osp samt viktig vinterbeitearter som einer. Særlig er undervegetasjon av lauvtrearter, furu og einer, som vokser i eldre skog viktig.

Det ønskes foretatt elgbeiterregistreringer innen jaktlagsområdene i planperioden. Dette for å få et bilde av beitetrykket med dagens bestand.

9. Fullmakt

Lederen i Gjerstad Viltlag har, på vegne av årsmøtevedtak, fullmakt til å sende inn bestandsplanen til godkjenning med Gjerstad kommune.

Sendt inn av	:	Gjerstad Viltlag
Dato	:	23/04-24
Sted	:	Gjerstad
For Gjerstad Viltlag/ Ved leder	:	<i>Svein Olav Fjærbu</i> Svein Olav Fjærbu

Godkjent av	:	Gjerstad Kommune
Dato	:	
Sted	:	
For Gjerstad Kommune	:	